

Asia: VN/18125/2025

Ehdotus hallituksen esitykseksi taiteen perusopetuksesta annetun lainsäädännön uudistamiseksi

1 § Taiteen perusopetuksen tarkoitus ja tavoitteet

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Taiteen perusopetus on tavoitteellista ja ottaa huomioon oppilaan taitotason. Sen tulisi jatkossakin olla tarkoitettu ensisijaisesti lapsille ja nuorille, tukemalla oppilaan kasvua varhaisiästä lähtien. Ehdotamme lisättäväksi "ensisijaisesti lapsille ja nuorille järjestettävää".

3 § Opetussuunnitelma, oppimäärän mitoitus ja laajuus

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti

Kommentti pykälän 1 momenttiin: On hyvä, että opetussuunnitelman perusteiden laatiminen taiteenaloittain säilyy.

Kommentti pykälän 2 momenttiin: Jos koulutuksen järjestäjä on kunta, herää kysymys, onko kaikissa kunnissa osaamista opetussuunnitelman laatimiselle. Nykyisessä laissa ei mainita opetussuunnitelman laatimista, vaan pelkästään hyväksyminen. Jos oppilaitos voi kuitenkin osallistua opetussuunnitelman laatimiseen, ei tässä ole ongelmaa.

Kommentti säännöskohtaisiin perusteluihin s. 56, jossa kerrotaan pykälän 2 momentista: "Opetussuunnitelma olisi laadittava yhteistyössä..." Tekstistä ei selviä, keitä tämä yhteistyö koskee.

Kerrotaan, että OPS perusteissa määrätään tarkemmin eri tahojen yhteistyöstä OPS laadintaan liittyen. Tämä kuitenkin jää epäselväksi.

Kommentti säännöskohtaisiin perusteluihin s. 56, jossa kerrotaan pykälän 3 momentista: Valtioneuvoston asetuksella säädetään, kuinka monta opetustuntia tulee antaa yhtä opintopistettä kohden. Olisi tärkeää, että opintopisteeseen sisältyy itsenäisesti tehtävä työ sekä osaamisperuste, eikä vain opetustunnit.

4 § Kunta koulutuksen järjestäjänä

Valitse sopivin

Kannatan muutetuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Muutosehdotukset 3 momentin perusteluihin:

Poistetaan lauseet

“...kuten julkisista hallintotehtävistä ja päätöksistä kuten nykyisinkin. Viranomaispäätökset koskevat esimerkiksi oppilaaksi ottamista, oppilasmaksuja sekä todistuksen antamista, joita kunta koulutuksen järjestäjänä ei sopimuksin voi siirtää yksityiselle tai julkiselle yhteisölle tai säätiölle.”

Muutetaan lause

“Kunnan koulutuksen järjestäjänä tulee laatia ja hyväksyä taiteenaloittaiset opetussuunnitelmat...”
muotoon

“Kunnan koulutuksen järjestäjänä tulee hyväksyä taiteenaloittaiset opetussuunnitelmat ja vastata siitä, että opetusta antavien oppilaitosten rehtorit ja opettajat täyttävät säädetyt kelpoisuusehdot.”.

5 § Koulutuksen järjestämisluvan saanut koulutuksen järjestäjä

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

7 § Koulutuksen järjestämislupa

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

3 momentin kirjaus "Luvassa määrätään kunnat, joissa taiteen perusopetusta järjestetään..." saattaa aiheuttaa haasteita haja-asutusalueilla, kuntaliitosten ja oppilaitosliitosten sekä useiden taiteiden oppilaitosten kannalta. Jokin joustavampi malli ja kirjaus voisi olla tarkoituksenmukaisempi, jottei järjestämisluvua tulisi jokaisessa muutoksessa hakea erikseen. Alueellisen saavutettavuuden kannalta voisi olla parempi toimia niin, että järjestämisluvassa määritellään oppilaitoksen ensisijainen toiminta-alue ja samalla annettaisiin mahdollisuus toimia sopimussuhteessa myös muissa kunnissa. Näin laki turvaisi sekä alueellisen tarkoituksenmukaisuuden ja koulutustarjonnan tasapainon että mahdollistaisi samalla tarvittavan joustavuuden erilaisten kuntien välillä ja alueyhteistyössä. Opetuksen laaja alueellinen kattavuus on tarpeen, koska paikallinen erityistuntemus ja verkostot auttavat toiminnan järjestämisessä.

8 § Koulutuksen järjestämisluvan muuttaminen ja peruuttaminen

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Huomiona se, että tällä hetkellä taitaa kaikilla musiikkioppilaitoksilla olla tanssi järjestämisluvuissaan. Tuleeko niiden oppilaitosten, joissa ei tanssia kuitenkaan järjestetä, hakea heti muutosta järjestämislupaansa?

9 § Koulutuksen järjestäminen ja muu toiminta

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Pykälän säännöskohtaisiin perusteluihin (s. 62) toivotaan selvennystä. Siellä muu opetus määritellään olevan "esimerkiksi taidekasvatusta, jota annetaan ennen tpo-opetuksen oppimäärään sisältyviä, tavoitteellisesti eteneviä opintoja". Tämä kuulostaa musiikissa varhaisiän musiikkikasvatukselta, joka kuitenkin on osa taiteen perusopetusta. Tarkoitetaanko tämän pykälän taidekasvatuksella lyhyempinä jaksoina tarjottavaa taidekasvatusta, eikä säännöllistä toimintaa?

10 § Yhteistyö

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

11 § Vastuutehtävä

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

12 § Valtion rahoitus

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Perustelujen sivulla 66 todetaan, että valtion talousarviosta ehdotetaan poistettavaksi jako musiikin ja muiden taiteenalojen väliltä. Tätä jakoa ei tule poistaa, vaan se tulee säilyttää.

Kannatamme 3 momentin kirjausta muutettuna: "... kolmen edellisen varainhoitovuoden aikana toteutuneen opetustuntimäärän sekä saman taiteenalan sisällä toteutuneen oppilasmäärän ja oppimäärän suorittaneiden määrän..."

3 momentin perusteluissa todetaan, että suoritemäärien vahvistamisessa käytetty laskenta olisi suhteellinen. Suhteellisuuden laskemiseen ehdotettua muutosta ei tule hyväksyä tai jos se tulee perusteeksi, tulee suoritemääriä verrata samaan taiteenalaan.

Vaikka erittely musiikin ja muiden taiteiden välillä poistuu lakiehdotuksen 9 §:ssä, ei sen tulisi johtaa yksittäisen taiteenalan saavutettavuuden, saatavuuden ja laadun heikentymiseen talousarvion momentin poistumisen myötä. Musiikki eroaa muista taiteenaloista yksilöopetuspainotuksen takia. Toivomme siis, että lakiuudistuksessa kunnioitetaan kunkin taiteenalan ominaispiirteitä. Oppimisen laatua ja vaikuttavuutta heikennetään mikäli eri taiteenaloja yritetään liikaa yhteismitoittaa. Jotta eri taiteenalojen kannalta välttämättömät pedagogiset ratkaisut ovat mahdollisia, on tärkeää, ettei opetuksen laadun ja osaamistavoitteiden kehittäminen jää oppilasmäärien ja mahdollisimman nopeasti saavutettavien oppimäärien jalkoihin.

Musiikille on tärkeää ainoana yksilöopetusmuotona, että suorittekriteerien vertailutietona on sama taiteenala. Muutoin vaarana on rahoitusperusteen siirtyminen yksilöopetuksesta ryhmäopetukseen. Oppilasmäärän ja oppimäärän suorittaneiden oppilaiden välinen vertailu tulisi siis toteuttaa kunkin taiteenalan sisällä – ei koko taiteen perusopetuksen kesken.

4 momentissa ehdotetaan, että 3 momentin mukaiseen toteutuneeseen opetustuntimäärään ja oppilasmäärään ei laskettaisi mukaan 1500 opetustunnin ylittäviä tunteja ja oppilaita. Kannatamme 12 § 4 momentin ehdotusta muutettuna seuraavasti: "Edellä 3 momentin mukaiseen toteutuneeseen opetustuntimäärään ei lueta mukaan opetustunteja, jotka ylittävät 1800

opetustuntia oppilaan suorittamaa oppimäärää kohden. Edellä 3 momentin mukaiseen toteutuneeseen oppilasmäärään ei lueta mukaan oppilaita, jotka ovat jo saaneet 1800 opetustuntia oppimäärää kohden”.

Perusteiden sivuilla 65-66 kerrotaan, että rahoituksen suoriteperusteinen lisäosa on nousemassa 7 %:sta 25 %:iin vuoteen 2040 mennessä. Kirjauksesta ei käy ilmi, miten tämä 25 % jakautuu oppilasmäärän ja oppimäärän suorittaneiden suhteen. Lakiehdotuksen perusteluihin tarvitaan selkeämpi kuvaus siitä, miten suoriteperusteinen lisäosa rakentuu jatkossa.

Kasvukeskusten saatavuuden ja kysynnän huomioiminen on keskeistä, koska tällä hetkellä lapsia ja nuoria jää kasvukeskuksissa ilman oppilaspaikkaa. Musiikin suurta osuutta ilman oppilaspaikkaa jääneissä on selvitettykin OPH:n raportissa 2020:4.

Resursseja tulisi siis lisätä myös kysynnän mukaisesti.

Sivun 67 säännöskohtaisissa perusteluissa kerrotaan, että ”oppilaitoksilla tulisi olla ajantasainen tieto oppilasmääristä ja opetustuntimääristä, koska oppilasta kohden rahoitettava opetustuntimäärä voisi olla enintään 1500 tuntia”. Oppilaiden tuntikertymistä voi olla haasteellista saada totuudenmukaisia raportteja sekä oppilashallinto-ohjelmien mahdollisuuksien että opettajien aktiivisuuden takia. Tästä herää myös kysymyksiä: jos oppilas on kirjattu esim. orkesteriin, mutta on paljon poissa, kasvattaako tämä oppilaan saamaa tuntimäärää orkesterikertojen perusteella vai läsnäolojen perusteella? Kierretäänkö 1500 tunnin pykälää siten, että osa opinnoista (kuten vaikka juuri orkesteri) jätetään oppilaan opinnoista kirjaamatta? Tulee mieleen vaikka fagotinsoittaja, jolla on tärkeä rooli orkesterin jäsenenä useana vuonna, ja jolle ei heti ole ”kasvanut” seuraajaa - lyheneekö hänellä muun opetuksen polku jos orkesteripolku on pitkä. Toisaalta, saavuttaako ei-orkesterisoittimen soittaja 1000 tuntia koskaan? Varsinkin jos oma harjoittelu ei näy tuntimäärässä, tai todistuksen saanti ei ole osaamisperusteinen vaan tuntiperusteinen.

Ei-orkesterisoittimen soittajan kannalta tuntien kertyminen on haasteellista, opetusta ei pianisteilla kerry siinä määrin kuin orkesterisoittimissa. Tästä syystä osaamisperusteisuus ja myös oman harjoittelun laskennallisuus tuntimäärien kerryttämisessä olisi perusteltua. Suoriteperusteissa haasteena on myös se, että oppilaitokset ottavat mahdollisimman paljon oppilaita sisään ryhmäopetukseen, mutta toisaalta oppilaspaikkoja ei välttämättä haluta ottaa vastaan jos tarjolla on vain ryhmäopetus.

Pyrkimys suureen todistusten määrään pitänee niihin kohdistuvat kriteerit matalalla. Tämä heikentää yleistä tasoa oppimäärän suorittaneissa. Asiakokonaisuutta koskeva normistoon voidaan tietenkin vielä vaikuttaa tarkemmin OPS-perusteissa.

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

14 § Oppilaaksi ottaminen

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Jos kunta koulutuksen järjestäjänä toimiessaan hankkii opetuksen muualta, aiheuttaa esityksen lause "Oppilaaksi ottamisesta päättää koulutuksen järjestäjä." ongelmia. Tällöin oppilaaksiottopäätös olisi hallintopäätös, jota kunta tai yksityinen koulutuksen järjestäjä ei voi siirtää muille kuin toisille viranomaisille. Ehdotamme 1 momenttia muutettavaksi seuraavaksi:

Oppilaaksi ottamisesta päättää koulutuksen toteuttava oppilaitos. Hakijoihin on sovellettava yhdenvertaisia valintaperusteita. Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että oppilaaksi ottamisessa noudatetaan yhdenvertaisuusperiaatetta (ja muita perustuslaissa säädettyjä perusteita).

2 momentti vaatii selventämistä. Kyseistä kirjausta etusijamenettelystä voidaan tulkita nyt myös niin, että vain puolet kaikista oppilaaksi otettavista saa olla sopimuskunnista. Näin ei varmaankaan ole tarkoitettu?

15 § Oppilailta perittävät maksut

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Maksujen kohtuullisuutta ei voi kirjata lakitekstiin euromääräisenä. Mutta huomiona se, että käsite "kohtuullisia" on aiemminkin aiheuttanut erilaisia tulkintoja.

16 § Oppilaan osaamisen arviointi ja todistus

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Muutosehdotus perusteluihin 2 momentista: muutetaan lause

”Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että oppilaitoksen oppilas saa päättötodistuksen.”

muotoon

”Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että oppilaitoksen oppilas saa opinnot suoritettuaan päättötodistuksen.”

18 § Tietojensaanti- ja ilmoitusoikeus

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Kommentti pykälän 1 momenttiin: Tilastoinnin tarve on ymmärrettävä. Toivomme, että tilastointia suorittava taho perehtyy kysymysten asetteluun tarkkaan, jotta saadut tilastot ovat keskenään vertailukelpoisia. Tällä hetkellä tilastokyselyiden sanamuodoissa on ollut tulkinnanvaraa, jolloin oppilaitokset saattavat raportoida samaan kysymykseen eri asioita.

19 § Koulutuksen arviointi

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

Siirtymäsäännökset (lakiesityksen 22-24 §:t)

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Kannatamme muutettuna § 23: Muutosehdotus 3 momenttiin: kohta

”Opinnot, jotka on aloitettu ennen tämän lain voimaantuloa, toteutetaan loppuun myönnetyn koulutuksen järjestämisluvan mukaisesti.”

muutetaan muotoon

”Opinnot, jotka on aloitettu ennen tämän lain voimaantuloa, toteutetaan loppuun koulutuksen järjestäjän (oppilaitoksen) parhaaksi katsomalla tavalla oppilaan etu huomioiden”.

2. Esityksen sisältämä uusi valtionrahoitusmalli. Mitä mieltä olette työryhmän esityksestä:

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

20 § Taiteen perusopetuksen opettajan kelpoisuus

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Pedagogiset opinnot vaadittaviksi kaikkiin viiteen kelpoisuuskohtaan. Pedagoginen osaaminen on tärkeää, jotta opintoja voidaan suunnitella, toteuttaa ja arvioida ammattitaitoisesti.

4. Ehdotus asetukseksi taiteen perusopetuksesta. Mitä mieltä olette työryhmän ehdotuksesta:

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Asetuksessa pykälä 5 määrittelee tarkemmin, mitä opintopiste sisältää. Ehdotuksessa opintopiste koostuisi 20 annetusta opetustunnista. Olisi tärkeää, että opintopiste sisältää myös opiskelijan itsenäistä työskentelyä ja sillä olisi osaamisperuste annetun opetuksen määrän lisäksi. Tällöin lain 1 § tavoitteellisuus ja oppilaan taitotason huomioiminen tulisivat näkyviksi myös opintopisteiden määräytymisen perusteella. Tämän hetkinen laskennallinen laajuus toimii paremmin, kuin annettuun opetukseen suhteutettu laajuus.

Muut kommentit ja huomiot:

Pyydämme, että kommentti aloitetaan viittaamalla työryhmän ehdotuksen lukuun, alakohtaan, kappaleeseen tai pykälään. Jos kommentti ei koske mitään tiettyä esityksen kohtaa, pyydämme, että kommentti aloitetaan sanoilla "Yleinen kommentti"

Yleinen kommentti: on erittäin tärkeää määritellä, mitä vastuita ja tehtäviä on koulutuksen järjestäjällä eli oppilaitoksen ylläpitäjällä ja mitä oppilaitoksella. On tarkoituksenmukaisinta, että oppilaitos esim. laatii opetussuunnitelman (3 §) ja ottaa oppilaat (14 §) ja koulutuksen järjestäjä hyväksyy opetussuunnitelman ja vastaa oppilaitoksen toiminnasta.

Saarinen Timo
Pirkanmaan musiikkiopisto